№ 2: ХТО ТАКА МОЛОДЬ?

Нова людина. Молодь і євангелізація

ВОЙЧЕХ СУРУВКА

24 ЖОВТНЯ 2018

«Молодь» – хто вона?

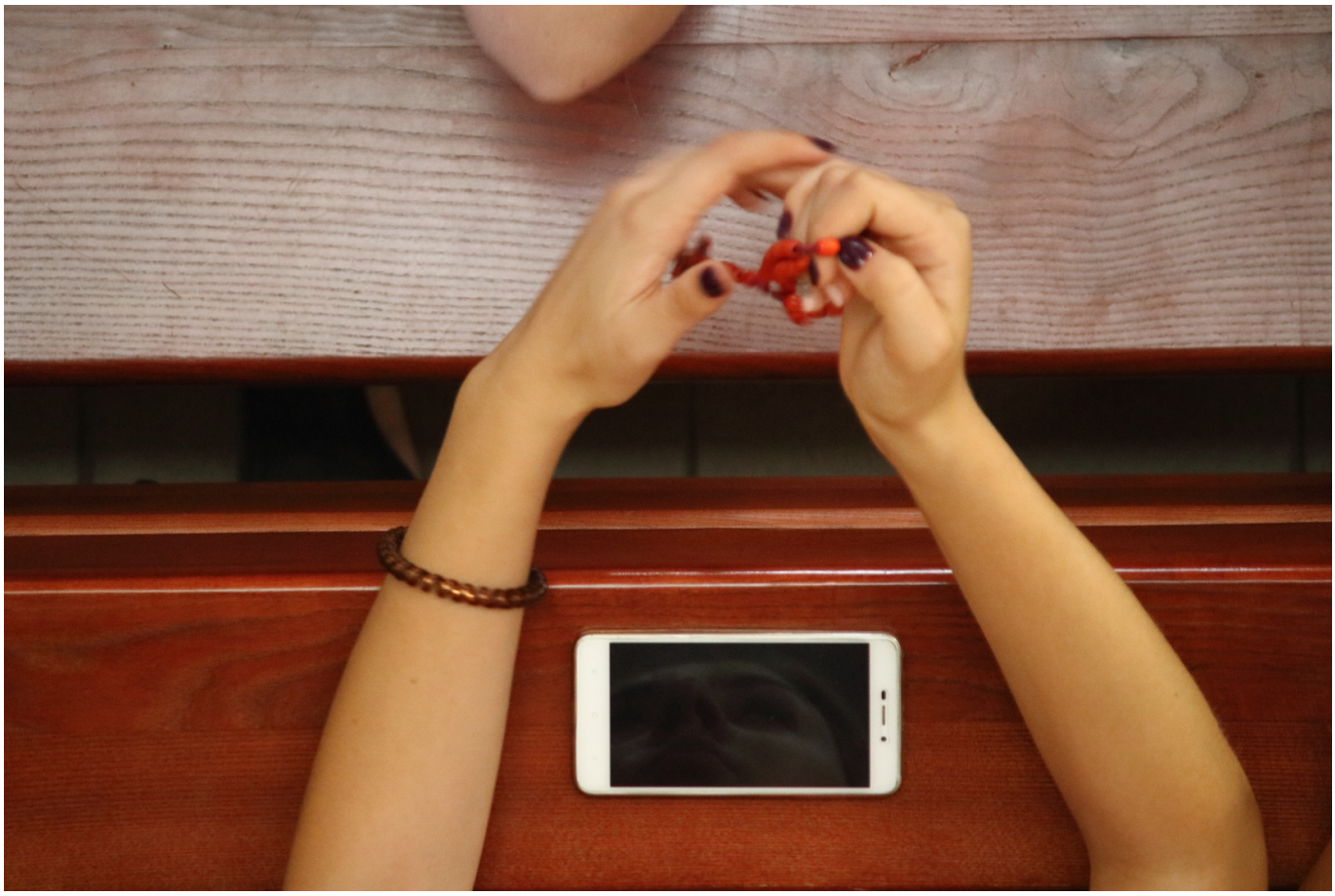

Фото: Якуб Гонцяж OP

Перш ніж узятися до роздумів про євангелізацію молоді, я хотів би спробувати визначити соціальну групу, яку можна так назвати. Зазвичай вважають, що «молодь» у контексті людського розвитку – це люди віком від 11 до 19 років. Це час стрімкого дозрівання і

зростання, коли особа розвиває навички, зацікавлення, знання про світ – як теоретичні, так і практичні. Утім, різні організації пропонують різні вікові обмеження. У суспільних науках значення терміна «молодь» обрамлене дитинством із одного боку й соціальною зрілістю з іншого; проте обидва ці пункти доволі розмиті. На практиці молоддю переважно вважають людей, яким від 15 до 24 років, а часто верхню межу переносять до 30 й навіть 35 років, як, наприклад, у випадку обмежень для учасників Світового дня молоді.

Принципове питання душпастирської роботи полягає в тому, кому саме адресоване наше служіння, адже віковий діапазон (від 15 до 35 років) такий великий, що практично унеможливлює розробку якоїсь цілісної програми. Найстарші в цій групі давно закінчили навчатися й розпочали професійну діяльність, дехто вже й створив власні сім'ї. Перед молодшими стоять основні для їхнього юного життя запитання: з ким піти на побачення чи в кіно, куди вступити на навчання, ким стати в майбутньому. Уявіть тільки, найстарші з цієї групи можуть бути батьками наймолодших! Треба визнати: щодо біологічного, психологічного й соціального розвитку це два зовсім різні світи. Ба більше, пастирська робота має бути скерована на те, щоб ці окремі світи такими й залишалися. Я певен, що в душпастирському служінні не варто визначати межі молодіжної групи тільки за віком: це помилка, яка може призвести до непотрібного подовження періоду «молодості». Ідеться не про те, щоб людина почувалася старою, а про те, що між юністю і старістю лежить величезний простір дорослого життя, яке має свої особливості й цілі.

Є й інші критерії для визначення меж молодіжної групи. Для пастирських програм цінність має окреслення їх відповідно до настання соціальної зрілості (початок професійної діяльності, створення сім'ї). У такі важливі моменти змінюються запитання, які людина собі ставить. Проілюструємо за допомогою простого прикладу: той, хто створив сім'ю, уже не розмірковує, із ким звікувати життя, йому просто потрібно залишатися вірним зробленому вибору. Молодість – це час пошуку, дорослість – зрілості й будування. Так, у багатьох випадках таке розмежування доволі неточне, але воно дає критерії для ухвалення рішень у пастирському служінні. Якщо, наприклад, до пастиря, який організовує молодіжний виїзд, звертаються з проханням узяти в групу тридцятирічного чоловіка, що вже має дружину і двох дітей, то тут варто вказати на правильний напрям участі цього чоловіка в житті Церкви. У наших умовах можна зустріти численних осіб, які так подовжують собі час молодості – а насправді час уникання відповідальності. Мудра пастирська праця в кожному схожому випадку з повагою до особистого шляху кожної людини спонукатиме молодь до зрілості й відповідальності.

Мета роботи з молоддю

Молодість – це час запитувати й вирішувати. Ці два аспекти й мають визначати напрям пастирської діяльності. Працюючи зі студентами, я ставив собі завдання виховати їх до свідомої участі в житті Церкви й суспільства та до подружньої вірності. Інакше кажучи, йшлося про те, щоб студенти, які після навчання повернуться до своїх міст і сіл, могли усвідомлено брати участь у житті Церкви, хай би яка була їхня парафія: маленька і скромна чи велика, з розвиненим пастирським служінням. Відповідальність за парафію лягає на них, їм потрібно не тільки пасивно сприймати, а й брати активну участь і в літургійному, й у благодійному житті спільноти. З іншого боку, треба пам'ятати, що більшість молодих людей рано чи пізно укладе шлюб. Тут я орієнтувався на необхідний мінімум: якщо вони одружилися, то нехай принаймні не розлучаються. Звісно, у наш час навіть цей мінімальний план часто потребує героїзму й розмаїтої пастирської допомоги, яка підтримує подружжя у вірності й відданості.

Я певен, отже, що робота з молоддю має рухатись у двох напрямах: поглиблення віри як особистого вибору й духовно-емоційної інтеграції як підготовки до шлюбу. Зрозуміло, що не йдеться про те, аби залишити в пастирській роботі тільки ці два завдання – але вся вона має на них орієнтуватися. Простий приклад: дуже часто молодим людям у пастирській роботі пропонують перегляд фільмів. Культура в цьому випадку відіграє передєвангелізаційну роль, а від пастиря залежить, яке кіно показати – і як його проінтерпретувати. Нема нічого поганого в тому, щоб разом переглянути фільм про Гаррі Поттера; проте потім варто скерувати розмову про нього у правильний бік (у цьому конкретному випадку уваги заслуговують дві теми: магії й таїнств, а також любові та дружби). Євангелізація – це не сам перегляд фільму, а відповідне його тлумачення у світлі Євангелія.

Окрім цих релігійних завдань, є ще й два загальнолюдські, які мають бути притаманні будь-якому вихованню, не тільки душпастирському. І про них не можна забувати, працюючи з молоддю. Перша полягає у плеканні любові до істини та її пошуку. Розум молодих людей відкритий до сяйва істини, й одне з основних завдань вихователя – навчити молодь прагнути до неї. У цьому є і спільнотний вимір. Коли Олександра Солженіцина спитали, що треба зробити, щоб упав комуністичний режим, він відповів: припинити брехати. Від слушного розуміння істини залежить подальше життя юної особи. Найкраще цей пошук правди допомагають підтримати дискусійні зустрічі з молоддю. Не треба боятися їх, варто дозволити молодим людям ставити запитання й помилятися. Друге загальнолюдське завдання – виховання сили волі, характеру. Тут найважливіші дисципліна й зорганізованість; без цього не може йтися про духовне зростання. Пастирська робота має бути скерована на перехід від виховання до самовиховання, щоб молодь сама брала на себе зобов'язання й виконувала їх, бачачи, як це допомагає духовному розвитку. Єпископ Кароль войтила 1961 року писав,

вказуючи на принципове значення святості й сили волі: «Внутрішнє життя не зводиться до теорії, до насолоди від тих чи інших істин віри, а завжди знаходить вияв у певному аскетизмі (навіть якщо ґрунтованому на усвідомленні своєї слабкості). Без нього внутрішнє життя буде тільки якимось ідеалізмом, а не життям, тимчасом як сама назва вказує, що це мусить бути життя, просто життя».

Наші проблеми

Варто також вказати на проблеми, які ускладнюють втілення пастирської програми. Я не запитуватиму про причини цих явищ – вони дуже складні, і їх не вдасться добре проаналізувати в такому короткому тексті. Звісно, треба взяти до уваги первородний гріх, головну перешкоду для пастирської праці. Проте гріховні схильності людини в різних соціальних умовах проявляються по-різному.

Першу й основну проблему описав в одному інтерв'ю поет Йосип Бродський. Коли в 1990-х його запитали, яка основна перешкода у прагненні росіян до демократичних змін, він відповів коротко: брак поваги до іншої особи. Таку поведінку можна побачити в численних сферах життя, бодай у громадському транспорті. Усупереч цій тенденції, II Ватиканський собор нагадує, що «людина – це шлях Церкви». Тут нам ще багато належить зробити, і дороговказом може стати енцикліка Йоана Павла II «Evangelium Vitae». Варто познайомити молодь із цим текстом, можна взяти його за основу для дискусій чи коментарів на тематичних зустрічах, зокрема звертаючи увагу на сексуальну етику й пошану до нового життя з миті зачаття.

Друга проблема випливає з першої. Часто, розмовляючи з молоддю, можна помітити прагнення близькості з іншими, ускладнене невмінням встановлювати тривалі стосунки. Ще виразніші ці труднощі стають у добу розвитку техніки й повсюдного доступу до соцмереж. Замість реальних взаємин із ровесниками молодь обирає віртуальні. У пастирській роботі необхідно зважати на цю проблему, адже вкрай непросто створити душпастирську групу, якщо її учасники не мають досвіду живих стосунків. Церква – це спільнота або спільнота спільнот. Кожна з різноманітних груп, зокрема молодіжних, мусить зберегти цей спільнотний характер, що дуже складно зробити, коли бракує взаємної довіри. Створювати її допомагають неформальні зустрічі в межах пастирської роботи, спільні поїздки. І що складніша буде мандрівка, то краще вона згуртує людей, тому чудовий варіант – походи в гори: вони самі собою мають виховну силу.

Третя важлива проблема – це розпад сім'ї. Основні моделі стосунків із іншими людьми ми

виносимо саме з сімейного середовища. Якщо таких моделей бракує, їх буде вкрай нелегко сформувати в дорослому віці.

Звісно, ці зауваги не вичерпують тему євангелізації молоді, а скоріш запрошують до подальшої дискусії. Але підсумувати їх можна так: євангелізація молоді спрямована на те, щоб запропонувати новий погляд на людину. Людину, яку відкупив Христос, члена Церкви як містичного Тіла Христового. Людину, яка сміливо проголошує Христа у світі.

ВОЙЧЕХ СУРУВКА 24 ЖОВТНЯ 2018

Warning: count(): Parameter must be an array or an object that implements Countable in **/home/kairosbo/verbum.com.ua/www/wp-includes/post-template.php** on line **284**